

Čas událostný / Čas událostný

Když chceme uvažovat o čase, musíme pečlivě rozlišit, jde-li o naši konstrukci resp. myšlenkový model, anebo jde-li o skutečný čas (byť jen míněný). Skutečný čas je čas určité skutečné události (tedy „pravé“ události). Skutečný čas je tedy vždy událostný, a to znamená, že má nějaký počátek, průběh a konec, a to vždy přesně ten, jímž se vyznačuje příslušná událost sama. Mluvíme-li o skutečném čase (resp. míníme-li skutečný čas), musíme jej uvažovat v konkrétní souvislosti s určitou skutečnou událostí; musíme se tedy také vždycky ptát, ke které konkrétní události takový konkrétní čas vztahujeme, ke které události náleží. Kde není žádné takové události, není ani žádného skutečného času – můžeme pak mluvit nebo uvažovat pouze o nějaké své koncepci, nějakém myšlenkovém modelu, nějaké konstrukci, které budeme také říkat „čas“. Důsledek je zřejmý: skutečný čas není žádné kontinuum (směrem dozadu i dopředu), je to jen kontinuum omezené počátkem a koncem příslušné události. Zvláštností tohoto oběma termíny omezeného času je jeho jakési „pole“, jež tato omezení, tyto hranice překračuje (přesahuje – ale nikoli ve formě akcí ani aktivity). Každá skutečná (pravá) událost má totiž nejen svůj vlastní čas, ale má kolem sebe (šíří kolem sebe, ale ne samotnou aktivitou) jakousi časovou „auru“, jakýsi oblak časového pole, který proniká podobnými časovými poli jiných událostí a naopak je zase sám pronikán jejich časovými poli. Úhrnné „pole“, které se tak místně (i časově) utváří tímto vzájemným pronikáním, může být rovněž pojato jako jakýsi společný „čas“, mohli bychom říci „obecný čas“, ale ten nemá žádnou samostatnost ani svébytnost. Přesto má charakter jakési sekundární, druhotné „skutečnosti“, a je tak různými subjekty (nejen lidskými) také vnímán, byť nereflektovaně a vlastně nekriticky. V tom smyslu můžeme mluvit o „obecném čase“ jako o pseudo-skutečnosti, zdánlivé skutečnosti, jako o pouhém „jevu“ či „zdání“ (ale nikoli fikci ani pouhé fantazii). Uměle můžeme stanovit v tomo obecné čase také nějaké „!začátky“ a „konce“, a to kvůli nezbytnému cílenému uspořádání dění a proměn, událostí a procesů, ale musíme mít na paměti, že ty hranice jsme stanovili my jako pozorovatelé (nebo dokonce i jako spolu-činitelé).

(Písek, 100407-1.)